

Etelä-Karjalan hyvinvointisuunnitelma 2026-2029

Yhteiset tavoitteet ja teemat!

3.9.2024



ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

Hyvinvointisuunnitelma

- On valtuustolle **kerran valtuustokaudessa** valmistettava laajempi suunnitelma, joka kytketään kunnan ja hyvinvointialueen toiminnan ja talouden suunnitteluun.
- On hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja eriarvoisuuden vähentämisen strategisen johtamisen työkalu ja yhteistyön väline kuntien ja hyvinvointialueen välillä. Se on asiakirja, jonka laativat eri hallinnonalojen asiantuntijat yhdessä.
- Alueellinen hyvinvointisuunnitelma kuvaa suurempia kokonaisuuksia ja alueellisten toimijoiden tahtotilaa.

• Hyvinvointikertomus

- On katsaus kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen sekä niihin vaikuttaviin tekijöihin.
- Arviointi toteutuneesta hyvinvoinnin edistämistoiminnasta sekä hyvinvointipolitiikasta.
- Hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden mukaisista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle **vuosittain** hyvinvointikertomuksessa



Miksi Sutjakka, Sopuisa ja
Ikäystävällinen?



Sutjakka

Tavoitteena:

- ylipainon vähentäminen ja ennaltaehkäisy
- ylipainosta johtuvien kansansairauksien ennaltaehkäisy (tyypin 2 diabetes)



ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

Sutjakka

Miksi?

- Etelä-Karjalassa sairastetaan koko maan eniten aivoverisuonitauteja ja sepelvaltimotautia.
 - Riskitekijöitä mm. lihavuus, tupakointi, kohonnut veren kolesteroli, kohonnut verenpaine ja diabetes.
- Kaikista eteläkarjalaisista yli 20-vuotiaista lihavia on 22,9 % . Nuorista 8.-9.-luokkalaisista ylipainoisia on 16,8 %
 - Jos lihavuuskehitys jatkuu nykyisenkaltaisena, sairastuu seuraavan 10 vuoden aikana 5583 eteläkarjalaista tyypin 2 diabetekseen.
 - Jos lihavuuden esiintyvyys pienenesi 1 % vuodessa, vältettäisiin 238 sairastumista.
 - THL:n laskelmien mukaan diabeteksen hoito ilman lisäsairauksia maksaa noin 1300 euroa/henkilö/vuosi.
 - Diabeteksen hoito, kun siihen liittyy lisäsairauksia maksaa noin 5700 euroa/henkilö/vuosi.

Taulukko 1. Sairastavuuden kokonaisindeksin ja sairausryhmittäisten osaindeksien alueellinen vaihtelu 2020–2022 (ikävakioidut luvut) hyvinvointialueilla ja Manner-Suomen kunnissa.

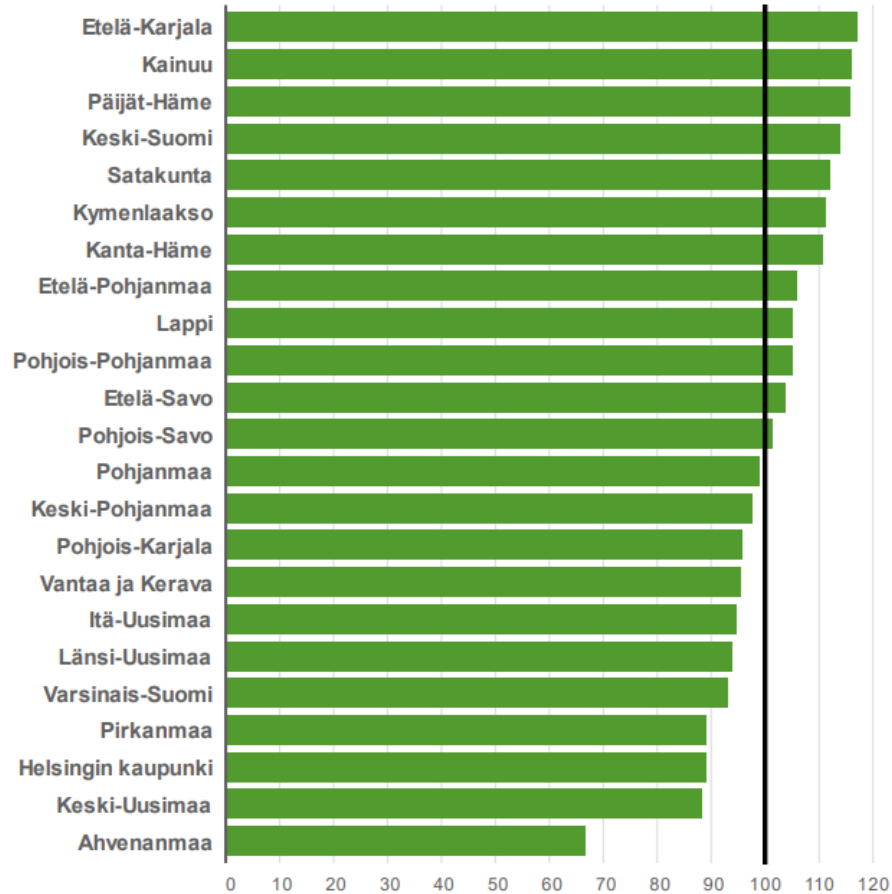
Osaindeksi	Matalin indeksiluku (hyvinvointialue) (kunta)	Korkein indeksiluku (hyvinvointialue) (kunta)
Sairastavuuden kokonaisindeksi	86,5 (Pohjanmaa) 68,3 (Pedersören kunta)	117,2 (Pohjois-Savo) 161,1 (Tuusniemi)
Aivoverisuonitaudit	88,1 (Keski-Uusimaa) 58,8 (Maalahti)	117,0 (Etelä-Karjala) 240,9 (Kyyjärvi)
Alkoholisairaudet	56,8 (Pohjanmaa) 18,3 (Luoto)	143,1 (Etelä-Karjala) 191,9 (Ilomantsi)
Diabetes	84,1 (Helsinki) 69,0 (Kauniainen)	116,5 (Etelä-Pohjanmaa) 158,2 (Vieremä)
Keuhkosairaudet	85,0 (Länsi-Uusimaa) 66,9 (Närpiö)	119,6 (Kainuu) 143,1 (Vesilahti)
Mielenterveys	75,0 (Itä-Uusimaa) 45,1 (Pedersören kunta)	140,1 (Pohjois-Savo) 252,9 (Tuusniemi)
Muistisairaudet	80,1 (Pohjanmaa) 61,5 (Närpiö)	120,1 (Keski-Pohjanmaa) 169,6 (Siikajoki)
Sepelvaltimotauti	78,5 (Vantaa ja Kerava) 47,3 (Rusko)	128,5 (Etelä-Karjala) 238,4 (Evijärvi)
Syövät	89,8 (Etelä-Savo) 43,5 (Kinnula)	105,9 (Etelä-Pohjanmaa) 134,4 (Lumijoki)
Tapaturmat	73,4 (Pohjois-Savo) 42,8 (Kihniö)	131,4 (Keski-Pohjanmaa) 155,9 (Savonlinna)
Tuki- ja liikuntaelinsairaudet	72,5 (Helsinki) 63,9 (Kauniainen)	134,2 (Pohjois-Savo) 185,5 (Rautavaara)

Lähde: THL Sotkanet

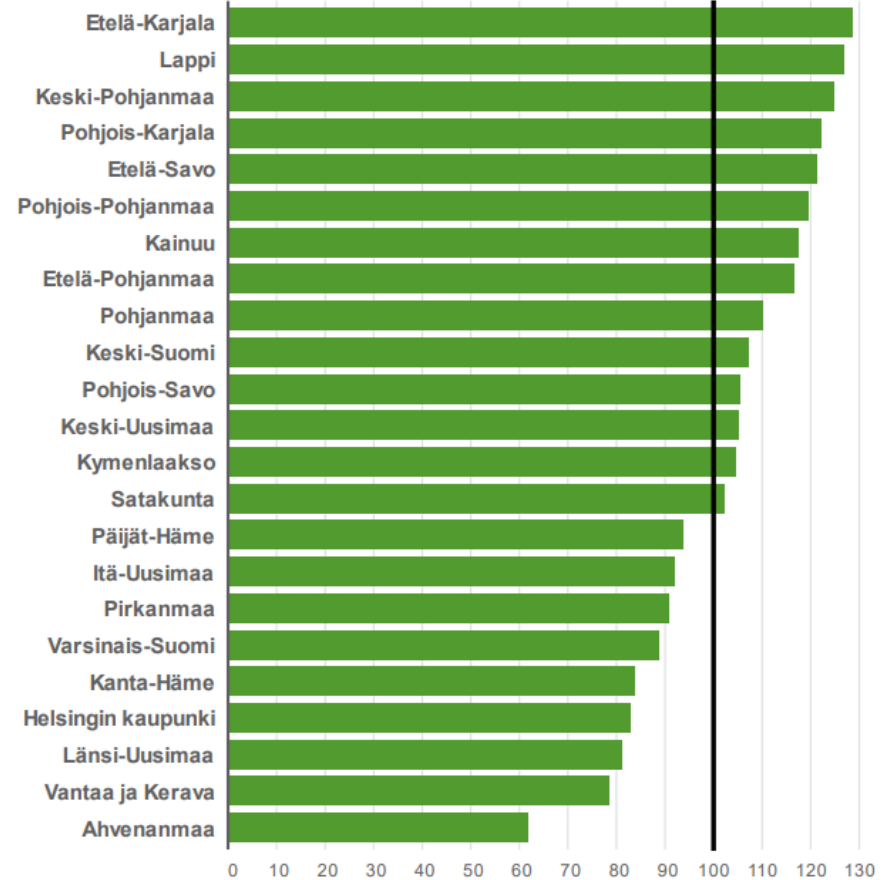


Hyvinvointialueiden välistä vertailua

Aivoverisuonitauti-indeksi 2020–2022
Ikävakioitu



Sepelvaltimotauti-indeksi 2020–2022
Ikävakioitu



Sopuisa

Tavoitteena:

- Päihteiden käytön väheneminen
- Mielen hyvinvoinnin lisääminen

Miksi?

- Etelä-Karjalassa sairastetaan koko maan eniten alkoholisairauksia.
- Noin 47 % eteläkarjalaisista 20-64-vuotiaista miehistä käyttää liikaa alkoholia (Terve Suomi - tutkimus).

Taulukko 1. Sairastavuuden kokonaisindeksin ja sairausryhmittäisten osaindeksien alueellinen vaihtelu 2020–2022 (ikävakioidut luvut) hyvinvointialueilla ja Manner-Suomen kunnissa.

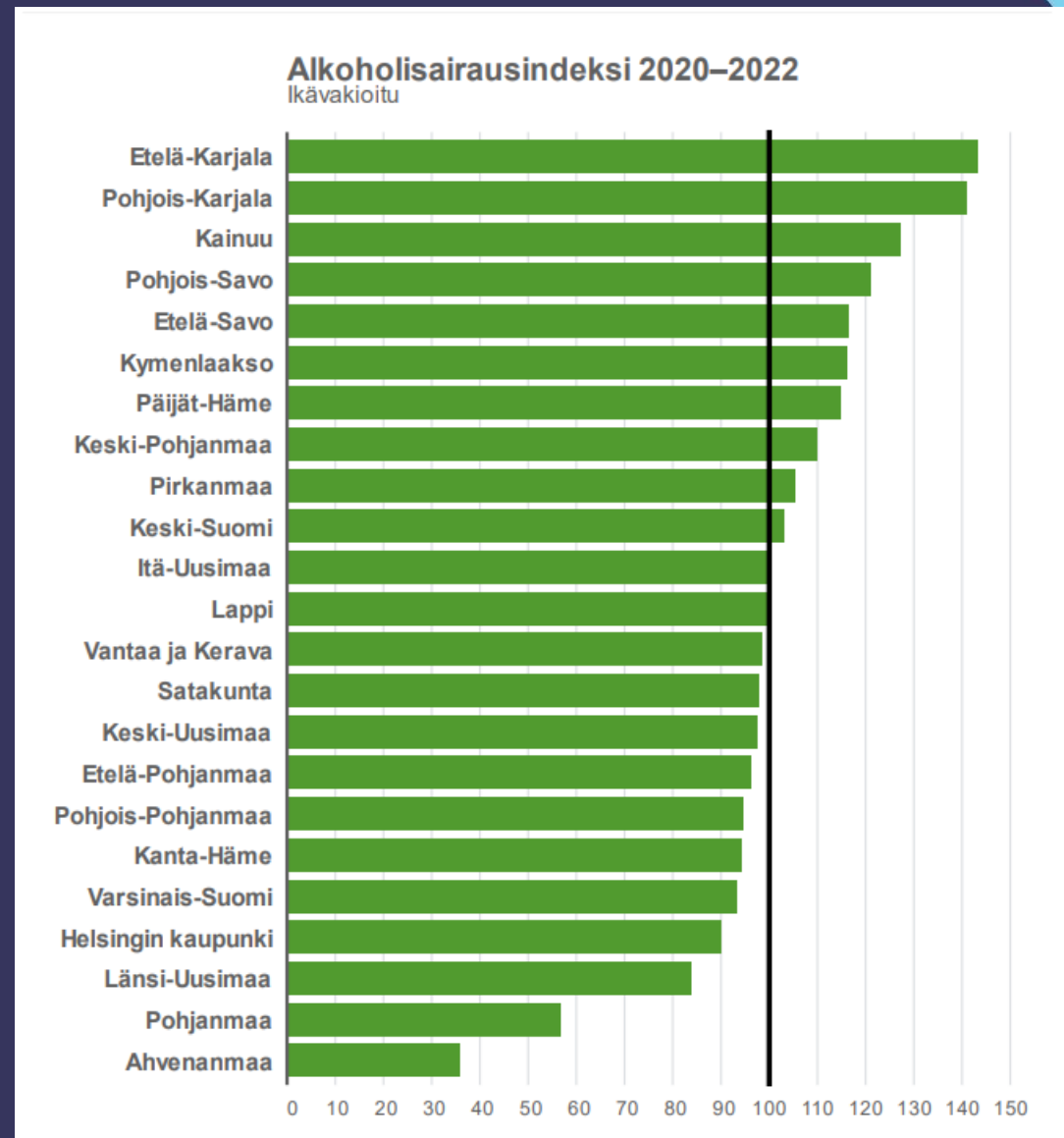
Osaindeksi	Matalin indeksiluku (hyvinvointialue) (kunta)	Korkein indeksiluku (hyvinvointialue) (kunta)
Sairastavuuden kokonaisindeksi	86,5 (Pohjanmaa) 68,3 (Pedersören kunta)	117,2 (Pohjois-Savo) 161,1 (Tuusniemi)
Aivoverisuonitaudit	88,1 (Keski-Uusimaa) 58,8 (Maalathi)	117,0 (Etelä-Karjala) 240,9 (Kyyjärvi)
Alkoholisairaudet	56,8 (Pohjanmaa) 18,3 (Luoto)	143,1 (Etelä-Karjala) 191,9 (Ilomantsi)
Diabetes	84,1 (Helsinki) 69,0 (Kauniainen)	116,5 (Etelä-Pohjanmaa) 158,2 (Vieremä)
Keuhkosairaudet	85,0 (Länsi-Uusimaa) 66,9 (Närpiö)	119,6 (Kainuu) 143,1 (Vesilahti)
Mielenterveys	75,0 (Itä-Uusimaa) 45,1 (Pedersören kunta)	140,1 (Pohjois-Savo) 252,9 (Tuusniemi)
Muistisairaudet	80,1 (Pohjanmaa) 61,5 (Närpiö)	120,1 (Keski-Pohjanmaa) 169,6 (Siikajoki)
Sepelvaltimotauti	78,5 (Vantaa ja Kerava) 47,3 (Rusko)	128,5 (Etelä-Karjala) 238,4 (Evijärvi)
Syövät	89,8 (Etelä-Savo) 43,5 (Kinnula)	105,9 (Etelä-Pohjanmaa) 134,4 (Lumijoki)
Tapaturmat	73,4 (Pohjois-Savo) 42,8 (Kihniö)	131,4 (Keski-Pohjanmaa) 155,9 (Savonlinna)
Tuki- ja liikuntaelinsairaudet	72,5 (Helsinki) 63,9 (Kauniainen)	134,2 (Pohjois-Savo) 185,5 (Rautavaara)

Lähde: THL Sotkanet



ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

Hyvinvointialueiden alkoholisairausindeksi

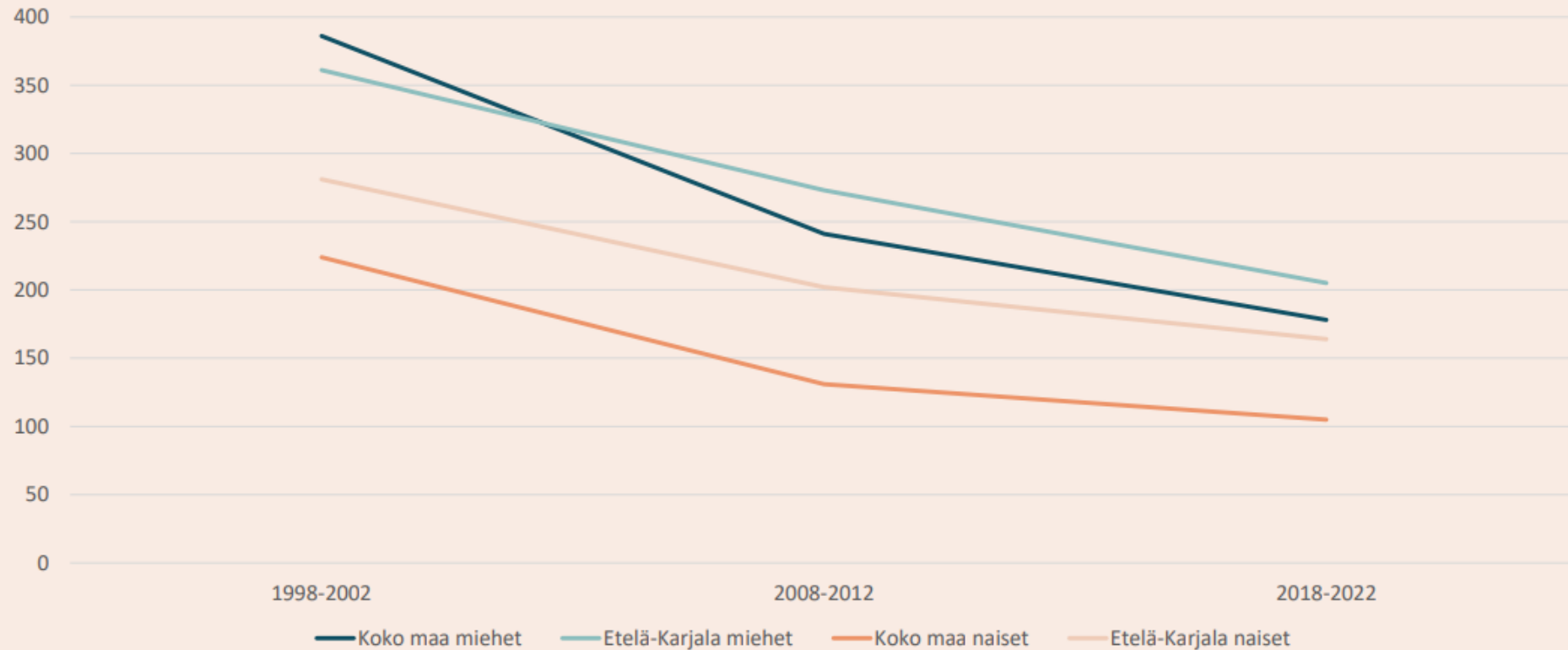


Etelä-Karjalassa menetetään ennenaikaisesti eniten elinvuosia alkoholin, itsemurhien ja iskeemisten sydänsairauksien takia. Suuri osa näistä ennenaikaisista kuolemista olisi vältettävissä.

Lähde: Emma Kajander, asiantuntijalääkäri, FCG

FCG.

Nosto 1: Etelä-Karjalassa suuret menetykset aivoverisuonten sairauksiin





Päihde- ja riippuvuusongelmat sosiaalipalveluissa



Miten ongelmat näyttäytyvät työntekijöiden näkökulmasta?

Asiakkaan arjessa

Sekaisin olevina talousasioina



Arjesta suoriutumisen haasteina



Oman vastuun ja toimintakyvyn heikentymisenä ja terveydentilan laiminlyöntinä



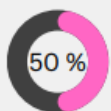
Työntekijän arjessa

Laaja-alaisina selvittelyinä

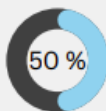
Ajanvarauksille saapumattomuutena

Monen eri palvelun asiakkuuksina

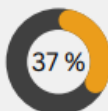
Sosiaalityöntekijöiden näkemyksiä vaikuttavista tekijöistä päihde- ja riippuvuusongelmien syntyyn?



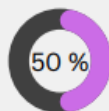
Ylisukupolvisuus



Riittävien varhaisten interventioiden puute



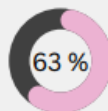
Olemassa olevien palveluihin pääsemisen haasteet



Asenteiden muutokset ja ilmapiiri

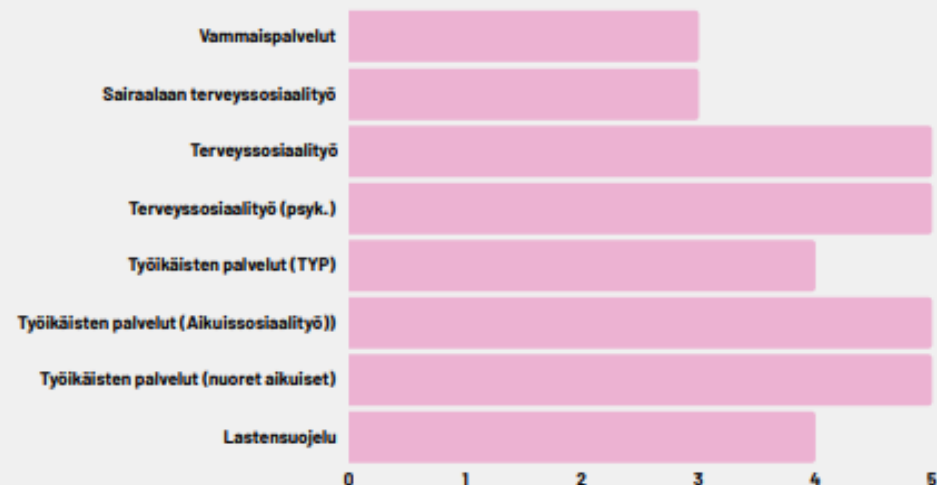


Yksinäisyyden lisääntyminen



Olemassa olevien palvelujen sopimattomuus

Päihde- ja riippuvuusongelmien laajuus, kuinka laaja-alainen ongelma on?



Kaaviossa näkyvä luokittelu on tehty asteikolla 1-5, jossa päihde ja riippuvuusongelmat näkyvät

1= erittäin harvoin
5= useita kertoja päivässä.



Kuntakohtaista tietoa myös saatavilla:

Alkoholisairastavuusindeksi, ikävakioitu Info 5659

Alue	Sukupuoli	2020	2021	2022
Etelä-Karjalan hyvinvointialue	yhteensä	137,6	140,3	143,1
Imatra		159,0	163,8	168,2
Lappeenranta		137,3	141,2	144,4
Lemi		100,9	103,1	97,5
Luumäki		109,7	120,5	124,8
Parikkala		129,3	109,8	103,9
Rautjärvi		174,3	165,7	167,2
Ruokolahti		109,6	114,6	125,1
Savitaipale		110,0	109,8	110,4
Taipalsaari		104,2	103,5	96,7

Lähde: [Sotkanet](#)



ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

Ikäystävällinen

Tavoitteet:

- Eteläkarjalaiset ikääntyneet pysyvät paremmin pystyssä
- Eteläkarjalaiset ikääntyneet kokevat elämänlaatunsa ja osallisuutensa parantuneen
- Eteläkarjalaisten ikääntyneiden vajaaravitsemus ja yksinäisyys vähenee



ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

Ikäystävällinen

- Etelä-Karjala on väestörakenteeltaan voimakkaasti ikääntyvä maakunta ja väestön kokonaismäärä on laskeva.
- Yli 65-vuotiaiden kaatumisiin ja putoamisiin liittyvien hoitjaksojen määrä on suuri.
- Ikääntyneiden elämänlaatunsa hyväksi kokeneiden ja itsensä onnelliseksi kokeneiden 65- ja 75-vuotta täyttäneiden osuus on vähentynyt (EuroHIS-8-elämänlaatumittari)
- Kotona asuvista iäkkäistä 65 % on vajaaravitsemusriskissä ja heistä 8 % on vajaaravittuja. Kotihoidon ja asumisen asiakkaista 51 %:lla riski virheravitsemukseen on kasvanut ja 17 % kärsii virhe- tai aliravitsemuksesta



ESITYS: Hyvinvointisuunnitelman 2026–2029 yhteiset tavoitteet

SUTJAKKA Etelä-Karjala

(Ylipaino; perheet ja työkäiset)

SOPUISA Etelä-Karjala

(Ehkäisevä päihde- ja mielenterveys: lapset ja nuoret ja Etelä-Karjalan malli)

IKÄYSTÄVÄLLINEN Etelä-Karjala

(Ikääntyneet; kaatuminen, yksinäisyys, osallisuus)



ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue

Laaja hyvinvointisuunnitelma 2026–2029 / alustava prosessi

28.8.2024

Suunnitelma esitellään HYTE-jorylle, josta linjaukset/terveiset kuntaneuvotte luun

8/2024

KUNTAneuvottelu Strategisten tavoitteiden asettaminen

(HVA ja kuntajohto)

9-10/2024

Hyvinvointisuunnitelman prosessin työstäminen

(HYTE työrukkanen)

9/2024

HYTE-neuvottelut kuntien ja järjestöjen kanssa ja toimenpiteet

(HVA)

10-12/2024

Teemaseminaarit: Osallistetaan eri toimijat ja asukkaat toimenpiteiden työstöön

(HVA)

11.12.2024

Maakunnallinen HYTE jory ja prosessin seuranta ja linjaukset jatkoon

(HYTE-jory)

*Elämänlaatu -kysely

1-4/ 2025

Suunnitelman työstö, seminaarit jatkuu ja alustava HV-suunnitelma valmis

(HVA & kunnat)

5/2025

Suunnitelman esittely ja siirretään päätettäväksi uudelle HYTE jorylle

8/ 2025

Käsitellään suunnitelma KUNTA neuvotteluissa

(HVA ja kuntajohto)

9 /2025

Esitellään ja muokataan suunnitelma HYTE neuvotteluissa

(HVA ja työrukkanen)

10-11 / 2025

HYTE jory ja HVA:n hallitus ja valtuusto käsittelevät ja lähetetään tiedoksi kunnille.



Laaja hyvinvointisuunnitelma 2026-2029

SUTJAKKA

Ylipainon vähentäminen
Kansansairauksien ehkäisy

SOPUISA

Päihteiden käytön väheneminen
Mielen hyvinvoinnin lisääminen
(Etelä-Karjalan malli)

IKÄYSTÄVÄLLINEN

Kaatumisen ehkäisy
Vajaaravitsemuksen ehkäisy
Yksinäisyyden vähentäminen

Konkreettiset toimenpiteet ikäryhmittäin

Lapset ja nuoret
Työikäiset

Lapset ja nuoret
Työikäiset
Ikääntyneet

Lapset ja nuoret
Työikäiset
Ikääntyneet

Läpileikkaavat teemat: yhdenvertaisuus, osallisuus, arjen turvallisuus, ympäristöterveys

***Lakisääteiset ohjelmat ovat kaikkien toimenpiteiden taustalla**



ETELÄ-KARJALAN
hyvinvointialue